

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА

2023

УДК 37.012(072)
M545

Укладач:

Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи

Рецензенти:

О. В. Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іспанської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

В. В. Павлова кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано Вченою радою факультету
психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 14 червня 2023 р.*

M545 **Методологія** педагогічних досліджень [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад. Л. В.-В. Вейландє. – Одеса, 2023. – 28 с. – 0,9 МБ.

Методичні рекомендації містять орієнтовні питання семінарських занять, практичні завдання, завдання для самостійної роботи.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» та здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей, допомагають при підготовці до семінарських занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 37.012(072)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
Тема 1. Методологічні підходи до організації наукових досліджень	6
Тема 2. Методологічні характеристики дослідження в галузі освіти	8
Тема 3. Методи наукового дослідження: сутність, класифікація	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
Тема 4. Технологія організації, проведення, опису педагогічного експерименту	13
Тема 5. Технологія написання кваліфікаційної (магістерської) роботи	15
Тема 6. Апробація та впровадження результатів педагогічного дослідження	17
Тема 7. Методологічна та наукова культура дослідника	19
Питання для підсумкового контролю	22
Рекомендована література	25

ВСТУП

Мета – формування у здобувачів цілісного уявлення про науково-дослідницький процес, логіку побудови наукового дослідження, засвоєння сукупності методологічних знань щодо призначення, зміст, функції, принципи та організацію дослідницької роботи, набуття знань і вмінь, необхідних для вирішення завдань пов'язаних з плануванням і проведенням наукових досліджень, втіленням їх результатів.

Завдання:

- формування адекватного розуміння сутності науки, її цілей та функцій, загальних принципів наукового пізнання, концепції та методологічних підходів до дослідження педагогічних проблем з урахуванням фахового спрямування;
- оволодіння концептуальними основами наукового дослідження, науковим апаратом дослідження, моделюванням етапів наукового дослідження, методичним та математичним інструментарієм його проведення відповідно до фахового спрямування;
- ознайомлення з плануванням, організацією та проведенням педагогічного експерименту в науково-дослідній роботі;
- оволодіння теоретичними і практичними основами опрацювання, аналізу та інтерпретації творчо застосовувати в науково-дослідницькій та практичній діяльності прогресивні наукові ідеї, педагогічні інновації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- цілі та завдання наукових досліджень, методологію проведення наукових досліджень;
- характеристику та класифікації методів наукових досліджень;
- особливості проектування та організації педагогічного експерименту;
- специфіку організації, проведення та оформлення власного наукового дослідження;

вміти:

- планувати, організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері вищої професійної освіти на відповідному фаховому рівні
- застосовувати новітні методи та інструментальні засоби освітніх досліджень, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики
- працювати з дисциплінарним масивом публікацій, вести пошук, накопичення та обробку наукової інформації;
- публічно представляти результати досліджень та інновацій в галузі вищої та професійної освіти, обговорювати і дискутувати з науково-професійною спільнотою

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Методологічні підходи до організації наукових досліджень

Мета: сформувати комплекс знань щодо теоретичних основ та методологічних засад наукових досліджень

Основні поняття: наука, теорія, функції наукової теорії, наукова діяльність, методологія, наукові підходи, види наукових досліджень

Питання для обговорення:

1. Наука як система знань і сфера людської діяльності. Теоретичні та методологічні принципи науки, її цілі, функції.
2. Єдність емпіричного і теоретичного, теорії і практики.
3. Наукова діяльність магістра освітніх, педагогічних наук, професіоналів з управління та експертизи освітнього простору.
4. Методологія в педагогіці (загальнонауковий рівень, конкретно-науковий рівень).
5. Понятійно-категоріальний апарат наукового дослідження.
6. Класифікація наукових досліджень.
7. Методологічні підходи до організації наукових досліджень якості освіти.

Практичні завдання

1. Ознайомтесь з Реєстром наукових фахових видань України <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>.

Оберіть 2 журнали з галузі Освіта/Педагогіка (спеціальність 011). Оберіть з Архіву останні 2 номери журналу та проведіть аналіз основних напрямків сучасних науково-педагогічних досліджень. Представте результати аналіз у вигляді мультимедійної презентації: назва журналу, категорія, номери проаналізованих журналів, основні напрямки науково-педагогічних досліджень, до якого з видів наукових досліджень відносяться проаналізовані роботи, найбільш цікаві статті для вашого магістерського дослідження.

2. Ознайомитись з розділом «Дослідникам» на офіційному сайті наукової бібліотеки ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>. Зробити короткий огляд:

- Загальні правила цитування
- Бібліографічний опис та посилання

Завдання для самостійної роботи

I. Оформити бібліографічний список для власного наукового дослідження за результатами виконання практичного завдання. Оформлення надати у письмовому вигляді відповідно до норм ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <http://liber.onu.edu.ua/bibl/doslid/6.pdf> (дата звернення 11.06.2023)

Рекомендована література:

1. Башкір О. І. Методологія науковопедагогічного дослідження та презентація його результатів: навч.посібник. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a74ac0dc-768a-409a-8fd7-43df764dff0/content> (дата звернення 11.06.2023)
2. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 11.06.2023)
3. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/03.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
4. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp->

<content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzhen-.Posibnyk.pdf> (дата звернення 11.06.2023)

5. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с. URL: <http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2892.pdf> (дата звернення 11.06.2023)

Тема 2. Методологічні характеристики дослідження в галузі освіти

Мета: сформулювати розуміння методологічних основи науково-педагогічних досліджень; основ фундаментальної, загальнонаукової та конкретно-наукової методології науково-педагогічного дослідження; усвідомити специфіку методології педагогічних досліджень

Основні поняття: методи, принципи, підходи, концепції, парадигми, технології, науковий апарат, етапи наукового дослідження

Питання для обговорення:

1. Основні методологічні характеристики дослідження в галузі освіти (методи, принципи, підходи, концепції, парадигми, технології, науковий апарат).
2. Етапи проектування наукового дослідження. Проблема дослідження. Тема дослідження. Актуальність дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Мета і завдання дослідження. Гіпотеза дослідження.
3. Методологічні і теоретичні засади дослідження в галузі освіти.
4. Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження. Практичне значення результатів дослідження. Достовірність (вірогідність результатів дослідження).
5. Впровадження результатів дослідження. Предмет захисту.
6. Технологія реалізації проекту експериментальної роботи в галузі освіти.

Практичні завдання:

1. Заповніть таблицю

Системний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	

Основні вимоги	
Синергетичний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	
Особистісний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	
Діяльнісний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	
Культурологічний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	
Компетентнісний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	
Антропологічний підхід у науково-педагогічних дослідженнях	
Сутність	
Основні вимоги	

2. Заповніть таблицю, позначаючи буквами об'єкт і предмет дослідження (за Ковальчук Л. *Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.*):

№	Об'єкт дослідження	Предмет дослідження

№1: а) тестовий контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення фахових дисциплін; б) діагностування результатів навчання у вищій школі.

№2: а) професійна підготовка майбутніх педагогів в умовах магістратури; б) формування предметних компетенцій майбутніх педагогів в умовах магістратури.

№3: а) педагогічний супровід дитини з особливими потребами; б) організування інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в закладах початкової освіти.

№4: а) професійна підготовка магістрів (вказати спеціальність); б) формування готовності майбутніх педагогів до забезпечення сенсорно-пізнавального розвитку дітей молодшого шкільного віку.

№5: а) формування соціальної компетентності у дітей молодшого шкільного віку; б) освітній процес у закладах початкової освіти.

№6: а) модульний контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення фахових дисциплін (початкова освіта); б) контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення фахових дисциплін (початкова освіта).

№7: а) професійне підготування вихователів; б) підготування студентів до розвитку математичного мислення дітей дошкільного віку.

№8: а) система розрахункових задач і вправ з математики як засіб розвитку математичних здібностей дітей дошкільного віку; б) підготування дітей дошкільного віку до навчання в школі.

Завдання для самостійної роботи

I. Розробити методологічний апарат власного наукового дослідження (за темою кваліфікаційної роботи). Надати результати у письмовому вигляді за схемою:

Тема дослідження:

Об'єкт:

Предмет:.....

Мета дослідження:

Рекомендована література:

1. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с URL:<https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/03.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
2. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с. URL:<http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2892.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
3. Староста В.І., Товканець Г.В. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Мукачево : МДУ, 2015. 64 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8724/1/2016_Староста%20В.І.

[%20Товканець%20Г.В.%20Методи%20дослідження.pdf](#) (дата звернення 18.06.2023)

4. Федірчик Т.Д., Шульга А.В., Шевчук К.Д. (2021) Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методологія та методика науково-педагогічних досліджень». Чернівці: РОДОВІД, 2021. 56 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1688.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 18.06.2023)
5. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія: Монографія /Є.М.Хриков. Х.: 2018. 294 с. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf> (дата звернення 11.06.2023)

Тема 3. Методи наукового дослідження: сутність, класифікація

Мета: знати основні методи науково-педагогічного дослідження вміти оперувати системою методів наукових досліджень, їх специфікою, способами практичного застосування методів у науково-педагогічних дослідженнях.

Основні поняття: метод наукового дослідження, класифікація методів педагогічних досліджень, теоретичні, емпіричні, статистичні методи наукового дослідження, педагогічний експеримент.

Питання для обговорення:

1. Методи наукового дослідження (сутність, класифікація).
2. Теоретичні методи наукового дослідження, вимоги до їх застосування у дослідженні актуальних проблем управління та експертизи освітнього простору.
3. Емпіричні методи.
4. Методи вимірювання та оцінювання

Практичні завдання

1. Опишіть критерії вибору методів дослідження відповідно етапів проведення педагогічного дослідження

Етап педагогічного дослідження	Метод дослідження (вид, назва)	Мета використання, очікувані результати
--------------------------------	--------------------------------	---

2. Відповідно до обраної теми кваліфікаційної (магістерської) роботи оберіть систему методів дослідження, яку слід використовувати для вивчення обраної проблеми

Тема кваліфікаційної (магістерської) роботи			
Метод дослідження	Мета використання	Очікувані результати	Обов'язкові вимоги

Завдання для самостійної роботи

I. Відповідно обраної теми кваліфікаційної (магістерської) роботи розробити анкету для опитування здобувачів вищої освіти. Провести анкетування, результати представити у письмовому вигляді:

- Тема кваліфікаційної роботи
- Обраний метод дослідження (вид, технологія проведення опитування, вимоги до застосування)
- Назва анкети (опис респондентів, кількість опитаних)
- Приклад анкети
- Оброблені результати анкетування (таблиця/діаграма, опис)
- Висновки

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 15.06.2023)
2. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/03.pdf> (дата звернення 15.06.2023)
3. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка,

2020. 520 с. URL:<https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzhen.-Posibnyk.pdf> (дата звернення 15.06.2023)
4. Федірчик Т.Д., Шульга А.В., Шевчук К.Д. (2021) Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методологія та методика науково-педагогічних досліджень». Чернівці: РОДОВІД, 2021. 56 с. URL:<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1688.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 15.06.2023)
5. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія: Монографія /Є.М.Хриков. Х. : 2018. с.294 URL:<http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf> (дата звернення 15.06.2023)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 4. Технологія організації, проведення, опису педагогічного експерименту

Мета: знати правила організацію наукового дослідження, його структуру; вміти організовувати наукове педагогічне дослідження

Основні поняття: педагогічний експеримент, етапи проведення педагогічного експерименту, види педагогічного експерименту, зміст та методика констатуючого та формувального експерименту.

Питання для обговорення:

1. Педагогічний експеримент (сутність, особливості, функції).
2. Види педагогічного експерименту, вимоги до його організування у процесі дослідження актуальних проблем освітніх, педагогічних наук, управління та експертизи освітнього простору.
3. Етапи проведення педагогічного експерименту.
4. Види педагогічного експерименту
5. Техніка застосування констатувального експерименту.

6. Зміст, організація та методика формувального експерименту.

Практичні завдання

1. Заповніть таблицю

Класифікація видів педагогічного експерименту	Тип педагогічного експерименту		Характерні ознаки педагогічного експерименту
Відповідно до мети	Перетворюючий (формувальний)		
	Констатуючий		
Відповідно до умов проведення	Природний	Відкритий	
		Закритий	
	Модельний		
	Лабораторний		
За спрямуванням	Абсолютний		
	Порівняльний	Послідовний	
		Паралельний	

2. На сайті наукової бібліотеки ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/22-23/> у розділі «Електронні ресурси» - «Електронна бібліотека» - «Репозитарій» ознайомтесь з новими надходженнями авторефератів дисертацій, кваліфікаційними випускними роботами здобувачів вищої освіти з галузі Освіта/Педагогіка. Оберіть 2 роботи, проведіть аналіз: тема, етапи проведення педагогічного експерименту, вид педагогічного експерименту, застосовані методи дослідження, отримані результати, напрямки подальшого дослідження проблеми.

Завдання для самостійної роботи

I. Відповідно обраної теми кваліфікаційної (магістерської) роботи напишіть: актуальність обраної теми, визначте етапи проведення власного наукового дослідження, визначте характер дослідження (теоретичне/практичне), відповідно до визначеного характеру визначте теоретичну та практичну новизну. Результати представте у письмовому вигляді.

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL:

- https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 15.06.2023)
2. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с. URL:<https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzhen-.Posibnyk.pdf> (дата звернення 04.06.2023)
3. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум : навч. посіб. для студ. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL:https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 04.06.2023)

Тема 5. Технологія написання кваліфікаційної (магістерської) роботи

Мета: знати процес наукової організації дослідницької роботи студентів; ознайомитись з вимогами проведення педагогічного дослідження та оформлення результатів у вигляді кваліфікаційної (магістерської) роботи; вміти згідно вимог оформлювати результати проведеного дослідження.

Основні поняття: науково-дослідна діяльність здобувачів вищої освіти, підсумкова атестація, кваліфікаційна (магістерська) робота, етапи виконання магістерського дослідження, вимоги до оформлення роботи на різних етапах, вимоги до оприлюднення результатів проведеного дослідження.

Питання для обговорення:

1. Магістерська робота, мета і значення у навчальній діяльності та науково-дослідній роботі студента.
2. Тематика. Вимоги до структури і змісту магістерської роботи.
3. Схема викладу, обсяг і оформлення. Головні етапи виконання магістерської роботи.
4. Оформлення літературних джерел.
5. Підготовка до захисту та захист магістерської роботи.

Практичні завдання

Провести підготовчий етап проведення експерименту за запропонованою схемою. Результати представити у вигляді презентації та міні-доповіді.

Схема

1. Тема магістерського дослідження
2. Мета дослідження
3. Об'єкт дослідження
4. Предмет дослідження
5. Основні поняття дослідження (4-6 понять)
6. Декілька визначень кожного поняття (словники, педагогічні енциклопедії, інша наукова література)
7. Бібліографія магістерського дослідження:
 - Відібрати до 10 – 15 джерел (вітчизняні та зарубіжні публікації, наукові статті, монографії, інші джерела)
 - Оформити бібліографію відповідно вимог до оформлення літератури відповідно норм ДСТУ 8302:2015. <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
 - Обрати з переліку літератури 3-4 публікацій зробити короткий аналіз:
 - Яке з основних понять дослідження розглянуто;
 - Хто займався вивченням цього поняття, процесу;
 - Які основні характеристики, ознаки виділені авторами;
8. План-проспект кваліфікаційної (магістерської) роботи
 - Розділ I
 - § 1.1. (основні поняття, план змісту)
 - § 1.2. (основні поняття, план змісту)
 - Розділ II
 - § 2.1. (основні поняття, план змісту)
 - § 2.2. (основні поняття, план змісту)

Завдання для самостійної роботи

I. Обрати одну з нижченаведених тем, зробити міні-доповідь, результати представити письмово. Обговорення доповідей під час семінарського заняття

- Все під контролем: як подолати страх публічних виступів
- Етика та етикет публічного виступу перед аудиторією
- Науковий етикет. Наукова дискусія та правила її проведення
- Типові помилки в написанні та оформленні магістерської роботи

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 08.06.2023)
2. Ковальчук Л. Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzenh-.-Posibnyk.pdf> (дата звернення 08.06.2023)
3. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум : навч. посіб. для студ. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КІІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 08.06.2023)

Тема 6. Апробація та впровадження результатів педагогічного дослідження

Мета: сформулювати уявлення про особливості апробації та впровадження результатів педагогічного дослідження, знати основні вимоги до апробації результатів досліджень, вміти шукати можливі шляхи оприлюднення та обговорення результатів педагогічного дослідження, вміти оформлювати тези наукових виступів згідно вимог до публікації.

Основні поняття: наукова публікація, монографія, наукова стаття, теза доповіді, наукова доповідь, фахові видання України з певної галузі знань, етика наукових публікацій.

Питання для обговорення

1. Поняття, функції і види наукових публікацій.

2. Наукова монографія, наукова стаття, теза доповіді.
3. Фахові видання України. Наукометричні бази (Scopus, Web of Science, тощо). УДК, ББК, ISBN. Ідентифікатори вченого (ORCID).
4. Основні вимоги до апробації результатів дослідження. Наукові тези та наукова стаття. Презентація результатів наукових досліджень у формі постерів і презентацій.
5. Етика наукових публікацій.

Практичні завдання

1. Ознайомитися з переліком фахових журналів України з галузі Освіта/Педагогіка. Скласти перелік та презентувати у вигляді мультимедійної презентації: назва журналу, у яких базах індексується журнал, періодичність видання, які питання висвітлюються у журналі, стисло умови публікації.
2. Навести перелік наукових конференцій з галузі Освіта/Педагогіка: тематика, місце проведення, термін, вимоги до участі, вимоги до публікації

Завдання для самостійної роботи

I. Підготувати презентацію з проміжних результатів власних наукових пошуків: скласти розгорнутий план наукової статті/тез за темою дослідження у відповідності до вимог та норм до публікації

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 08.06.2023)
2. Ковальчук Л. Моделивання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzhen-.-Posibnyk.pdf> (дата звернення 08.06.2023)

3. Лисенко Н. О. Культура наукової мови: навчальний посібник. Х.: Видавництво НФаУ, 2013. 271 с URL: https://podfac.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/naukova_mova.pdf (дата звернення 08.06.2023)
4. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум : навч. посіб. для студ. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 08.06.2023)
5. Ратніков, В. С. Етика та раціональність у науковому дослідженні : Навчальний посібник / В. С. Ратніков, А. І. Теклюк. Вінниця : ВНТУ, 2022. 143 с. URL: <https://iq.vntu.edu.ua/repository/getfile.php/5005.pdf> (дата звернення 08.06.2023)

Тема 7. Методологічна та наукова культура дослідника

Мета: сформувані уявлення про основний зміст методологічної та наукової культури дослідника, форми прояву; розуміти сутність наукової творчості, інноваційної наукової діяльності.

Основні поняття: методологічна культура, методологічне дозрівання, методологічне зростання, дослідник як суб'єкт наукової діяльності, наукова творчість, наукова діяльність, наукова культура дослідника, інноваційна діяльність

Питання для обговорення:

1. Наукова діяльність (сутність, види, особливості).
2. Дослідник проблем освіти як суб'єкт наукової діяльності.
3. Методологічна та наукова культура дослідника.
4. Наукова творчість дослідника.
5. Єдність наукової та інноваційної діяльності фахівця сфери освітніх, педагогічних наук, управління та експертизи освітнього простору.

Практичні завдання

1. Ознайомтеся з запропонованими науковими статтями та літературою до семінарського заняття (3, 4, 5). Заповніть таблицю:

Поняття	Автор, джерело	Зміст поняття, сутність
Методологічна культура дослідника		
Наукова культура дослідника		
методологічне дозрівання		
методологічне зростання		
Наукова творчість дослідника		
Інноваційна наукова діяльність		

- Ничкало Н.Г. Методологічна культура у науковому зростанні педагога-дослідника. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Київ, 2016. Вип. 44. С. 22–29 URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/3074> (дата звернення 11.06.2023)

2. Ознаймтеся з сайтом Еразмус офіс ОНУ імені І.І.Мечникова <http://erasmus.onu.edu.ua/uk/> проведіть аналіз, які є програми наукових стажувань, конкурсів, програми досліджень для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників.

Завдання для самостійної роботи

1. Доповідь за темою на вибір, з використанням мультимедійної презентації:
- Складові наукової культури викладача вищої школи.
 - Складові методологічної культури здобувачів вищої освіти
 - Шляхи формування наукової та методологічної культури здобувачів вищої освіти
 - Проблема інновацій у сучасних педагогічних дослідженнях

Рекомендована література:

1. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 11.06.2023)
2. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум : навч. посіб. для студ. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 11.06.2023)
3. Організація науково-інноваційної діяльності: конспект лекцій : навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 105 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45646/1/ONID_2021.pdf (дата звернення 11.06.2023)
4. Основи наукової творчості: навч. посібник / С. М. Продашук, А. Л. Кравець, Г. Є. Богомазова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 142 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7440/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
5. Староста В.І., Товканець Г.В. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2015. 64 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8724/1/2016_Староста%20В.І.%20Товканець%20Г.В.%20Методи%20дослідження.pdf (дата звернення 11.06.2023)

Питання для підсумкового контролю

1. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.
2. Види наукових досліджень.
3. Особливості науково-педагогічного дослідження
4. Головні критерії ефективності та вимоги до науково-педагогічного дослідження. Види досліджень у педагогіці
5. Методологія як теорія та як сукупність методів дослідження.
6. Програма та методика дослідження.
7. Методи емпіричного дослідження
8. Методи теоретичного дослідження
9. Загальнонаукові методи дослідження
10. Етика педагогічного дослідження
11. Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (системний підхід; синергетичний підхід).
12. Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (цілісний підхід; особистісний підхід; індивідуальний підхід).
13. Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (діяльнісний підхід; полісуб'єктний (діалогічний) підхід; культурологічний підхід).
14. Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (етнопедагогічний підхід; антропологічний підхід; контекстний підхід).
15. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
Термінологічнокатегоріальний апарат дослідження.
16. Аналіз стану досліджуваної проблеми. Вибір теми дослідження.
17. Гіпотеза дослідження.
18. Концепція науково-педагогічного дослідження.
19. Програма науково-педагогічного дослідження.
20. Види теоретичних методів дослідження та їх характеристика: індукція та дедукція, аналіз і синтез, порівняння і класифікація, абстрагування та конкретизація. Поняття про модель та моделювання.

21. Анкетування як один із основних емпіричних методів дослідження у педагогіці. Специфіка та види анкетного опитування. Переваги та недоліки анкетування при проведенні науково-педагогічного дослідження.

22. Основні емпіричні методи науково-педагогічного дослідження: бесіда, експертна оцінка, інтерв'ю, тестування.

23. Особливості проведення педагогічного спостереження.

24. Сутність педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контролюючий, природний, лабораторний).

25. Планування експерименту (постановка завдань, вибір необхідного числа експериментальних факторів, методика формування експериментального і контрольного масивів, визначення тривалості, фіксування даних).

26. Програма педагогічного експерименту.

27. Застосування методів математичної статистики у науковопедагогічному дослідженні.

28. Зміст обґрунтування науково-дослідної роботи. Схема обґрунтування: анотація, опис проекту (план реалізації проекту, ресурси, необхідні для реалізації проекту, результати реалізації проекту), бюджет.

29. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: графічні, табличні.

30. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці.

31. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.

32. Мова і стиль наукової роботи. Мова наукової статті. Мова рецензії і відгуку.

33. Організація і методика роботи над магістерським дослідженням.

34. Організація і методика роботи з джерелами.

35. Презентація наукового повідомлення на конференції.

36. Композиційнологічна побудова наукового виступу. Етапи підготовки наукового виступу.

37. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (реферат).

38. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (тези доповіді).

39. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (наукова стаття

40. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (магістерська робота).

41. Дослідник проблем освіти як суб'єкт наукової діяльності

42. Сутність методологічної культури дослідника

43. Сутність наукової культури дослідника

44. Сутність наукової творчості у дослідницькій діяльності.

Рекомендована література

1. Башкір О. І. Навчально-методичний посібник «Методологія науковопедагогічного дослідження та презентація його результатів»: для здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії». Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a74ac0dc-768a-409a-8fd7-43df764dff0/content> (дата звернення 11.06.2023)
2. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf (дата звернення 05.06.2023)
3. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2021/03.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
4. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с. URL: https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tis_hayev_Demidov.pdf (дата звернення 11.06.2023)
5. Ковальчук Л. Моделивання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Koval-chuk-L.-Modeliuvannia-naukovo-pedahohichnykh-doslidzhen-.-Posibnyk.pdf> (дата звернення 18.06.2023)
6. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум : навч. посіб. для студ. / уклад.: Н.І. Бурау, В.С. Антонюк, Д.О. Півторак. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45871/1/Metod_doslid.pdf (дата звернення 11.06.2023)

7. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / укл. : О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. Житомир, 2018. 76 с. <http://eprints.zu.edu.ua/29034/1/2018.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
8. Основи наукової творчості: навч. посібник / С. М. Продащук, А. Л. Кравець, Г. Є. Богомазова та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2021. 142 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7440/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення 05.06.2023)
9. Організація науково-інноваційної діяльності: конспект лекцій : навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 105 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45646/1/ONID_2021.pdf
10. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с. URL: <http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2892.pdf> (дата звернення 11.06.2023)
11. Семенов О.М. Культура наукової української мови: Навч. посіб. /За ред. Л.І. Мацько. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 252 с. URL: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/131.pdf>
12. Староста В.І., Товканець Г.В. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2015. 64 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8724/1/2016_Староста%20В.І.%20Товканець%20Г.В.%20Методи%20дослідження.pdf (дата звернення 05.06.2023)
13. Федірчик Т.Д., Шульга А.В., Шевчук К.Д. (2021) Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методологія та методика науково-педагогічних досліджень». Чернівці: РОДОВІД, 2021. 56 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1688.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 05.06.2023)

- 14.Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія:
Монографія /Є.М.Хриков. Х.: 2018. с.294
URL:[http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.p
df](http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf) (дата звернення 05.06.2023)

Навчальне видання

МЕТОДОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладач:

Вейландє Лілія Вольдемар-Вікторівна

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг даних 0,9 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Кафедра соціальної роботи
Факультет психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082
social-work@onu.edu.ua